

/ PWR BTTM

/ CHARLES MANSON

ART, ÁRT. HATNAK-E A BEFOGADÁSRA AZ ALKOTÓK SZEMÉLYISÉGJEGYEI, CSELEKEDETEI?

ÉRTELMEZTLENÜL BUNKÓ VISELKEDÉS? MEGVETETT NÉZETEK? SZEXIZMUS? NEMI ERŐSZAK? BRUTÁLIS GYEREKPORNO? GYILKOSSÁG? LÉTEZIK OLYAN HATÁR, AMIT ÁTLÉPVE EGY ZENÉSZ VISELKEDÉSE VÁLLALHATATLANNÁ VÁLIK RAJONGÓI SZÁMÁRA ÉS AZ KI IS HAT ZENÉI MEGÍTÉLÉSÉRE? A PWR BTTM-ÜGY MARGÓJÁRA.

DÖMÖTÖR ENDRE.

A szerző halála – ez Roland Barthes francia irodalomteoretikus, filozófus stb. egyik legfőbb esszéjének címe és legfontosabb gondolatának lényege. Nagyon durva leegyszerűsítésben a mű és az alkotó különbözősége mellett érvel, azt mondja, hogy ha az író elkezd írni,

akkor az írás során a szerző belép saját halálába. Mindegy, hogy milyen ember ő, személyazonosságá feloldódik a műben, nem lehet vele azonos. A népszerű gondolat transzformálható a többi művészetre is, így némi túlzással a popzenére is. Legyen bármilyen ember az alkotó, az általa létrehozott alkotás önmagában értelmezhető, élvezhető. Igaz, az már neheztetés a kissé sántikáló összevetésben, hogy a zenében az alkotó egy élő előadás során sokkal gyakrabban és inkább fizikai kapcsolatban marad alkotásával. Ott áll a néző előtt, a száján keresztül távoznak a kiénekelte szavak, sokkal nehezebb elvonatkoztatni a személytől, mint amikor kellő fizikai távolságból, egy préselt lemezen, azaz egy tárgyon keresztül érintkezünk a létrehozott művel (ahogy az író és a könyv esetében is). Plusz a popzene – majdnem minden más művészeti ág nál (azt most hagyjuk, hogy művészet-e) – sokkal közvetlenebb és többnyire erősebb érzelmi állapotokat idéz elő, a rajongás legtöbbször fontos összetevője a befogadás folyamatának.

Ettől függetlenül a jelenség – akár az irodalomban, akár a popzenében, akár más területeken

– jól ismert. Kiderül valakiről, hogy szélsőséges nézeteket vall, azonnal jelentős számú ember értékeli át addigi kapcsolatát vele, és aztán vérmérséklettől – „a szerző halálának” elfogadásától – függően, leginkább a műveivel is. A popzenében végképp nem kell messzire menni példaként: Michael Jackson gyermekmlesztálási ügyei után simán félresiklott karrierje, még ha egyetlen bíróság sem mondta ki bűnösségét. Amikor a Lostprophets énekeséről bebizonyosodott, hogy igazak rá a gyermekpornó és erőszak súlyos vádjai, a rajongók egy jó része egyből arról posztolt, hogy elégette, kidobta a zenekar lemezeit. Amikor néhány éve az agyondicsért albumot kiadó Sun Kil Moon, azaz Mark Kozelek látszólag teljesen értelmetlenül szívatta a szintén népszerű The War On Drugs zenekart, hirtelen sokan seggfejnek kezdtek nevezni Kozeleket és alábbhagyott a felé irányuló szeretet. Rengeteg szintje van a megítélés változásainak is – lásd a fiatalokkal szexelő rock&roll-sztárokat (Chuck Berryéknek könnyedén elnézte ezt a rajongók többsége), a vádakat tagadó, mégis elítélt előadókat (2Pac hősképének talán még jót is tett az „igazságtalan igazságszolgálat-

/ MICHAEL JACKSON

tás”), vagy a nyilvánvaló bűnösöket, miután megbűnhődtek [ugyan a zenésztársát megölő, műemléktemplomok felgyújtásában is elítélt Varg Vikernes-nek még börtönbüntetését sem kellett megkezdenie, hogy legnagyobb rajongói támogatásukról biztosítsák].

Ha elég idő telik el, akkor a közönség jelentős része akár erőszakkal vádolt előadóknak is megbocsát. Persze főleg akkor, ha nem teljesen tisztázott ügyekről van szó. 2017-ben pontosan egy ilyen nem tisztázott ügybe bukott bele a PWR BTM glam-garázspunk duó. Egy olyan ügybe, amikor az előadó vélt vagy valós személyisége, cselekedete botrányt okozott és az azonnal visszahatott az alkotásra. A május közepi lemez megjelenés előtt néhány nappal egy anonim áldozat nemi erőszakkal vádolta meg a PWR BTM egyik tagját és mivel a duó, vagyis inkább a vádolt zenész nem tagadott azonnal, ennek következtében példátlan gyorsasággal hátrált ki mögülük a kiadótól a menedzsmen-ten át a rajongókig szinte mindenki. Aztán a megvádolt zenész később mégis megszólalt, tagadott, de ekkor már senki nem beszélt a korai kritikákban több esetben is az év legjobb lemezei közé sorolt alkotásról. A rajongók nem olvasták volna Barthes-t? A szerző igenis része az alkotásnak? Évek múlva már be lehet majd vallani, hogy tetszik a szóban forgó LP?

A Recorder szerzői közül néhányan elgondolkoztunk a kérdésem. Azon, hogy van-e olyan előadó, akit már nem tudunk hallgatni a személyiségében történt változás, egy új vonás megismerése vagy valamilyen cselekedete miatt.

BICZÓ ANDREA

Nem valószínű, hogy a közeljövőben szívesen vennék elő egy Sinéad O’Connor-lemezt.

CSADA GERGELY

Nagyon jó kérdés ez, és az említett Sun Kil Moon-balhé környékén jó sokat gondolkodtam is rajta, de azt hiszem, nincs ilyen előadó az életemben, akit azért hallgatnék máshogy, mert kiderült róla valami, vagy ő maga tett valamit, ami számomra elfogadhatatlan lenne. Lehet, azért van ez így, mert nem szerettem senki olyat, akiről valami borzasztó dolog derült volna ki [Kozelekről azért mindig is lehetett tudni, hogy egy kicsit seggfej], de talán inkább ugyanabból fakad ez, amiből a rajongásra való hajlam hiánya is. Egyszerűen soha nem tudok annyira közel érezni magamhoz egy-egy előadót, hogy elfelejtsem, ő egy távoli, számomra ismeretlen alak, semmiképp sem az én barátom. És persze maga a zene, mint univerzális nyelv, hangok együttese számomra mindig is fontosabb volt, mint az előadó személye.

DÖMÖTÖR ENDRE

Egy határozott ilyen eset volt nálam: nagyon szerettem a Noir Désir-lemezeket, de a frontember, Bertrand Cantat 2003-as gyilkossági ügye [barátnőjét, Marie Trintignant színésznőt verte halálra], erősen megviselt. Nem elvágólag döntöttem úgy, hogy nem hallgatom többé, hanem eleve nem nagyon akaródzott, de aztán amikor évek múlva néha eszembe jutott, hogy meghallgatnám valamelyik albumukat, akkor mindig előtolakodott a gondolat, kicsit sem tudtam belefeledkezni a zenébe. Aztán újabb évekig nem is próbálkoztam újra, de taval, az 1996-os év legjobb lemezeit soroló retrospektív cikkünkhöz mégis elővettem az akkori LP-jüket és ezúttal már működött, ismét a zenére figyeltem. Az idő lenne a kulcs?

ELEKES ROLAND

Itt megfordítanám a dolgot, és egy olyan alakit említenék, akit nem tudok tiszta szívből utálni, amióta megtudtam, hogy csinált valami jót is. Charles Mansont az egész világ úgy ismeri, mint egy gonosz embert, aki életfogytiglani börtönbüntetését tölti. Nincs is ezzel semmi baj, de igazából [a megőrzése előtt] volt neki egy másik éneke is. Charles Manson bizony nagyszerű dalokat írt! Nem hiába pajtázott olyan sokat a Beach Boys-szal, akik még egy dalát is feldolgozták / lenyúlták. Manson a börtönévek alatt is elég produktív és ontja magából a lemezeket [meg persze a hülyeséget is], de nem is ezek a lényegesek, hanem az 1970-es lemeze [ami pont a Tate-féle gyilkosságok idején jelent meg], a *Lie: The Love And Terror Cult*. Ez tényleg egy remek pszichedelikus folklemez, olyan dalokkal, mint a *Don't Do Anything Illegal* [haha], *Home Is Where You're Happy* [hát ha a bőri az, végülis...], a *People Say I'm No Good* [vajh miért???], vagy a ked-vencem, az *Eyes Of A Dreamer*. Természetesen nem kívánom senkitől, hogy megkedvelje Mansont mint embert, hiszen én sem teszem. De Charles Mansont, a zenészt, teljesen nyugodtan lehet szeretni.

FÁBIÁN TITUSZ

Nekem szerencsére nincs ilyen. Én még Vikidál Gyulára sem tudok haragudni, pedig az ügynökműltja miatt megérdemelné. Beyoncé-nél sem foglalkozom azzal, hogy feminista lett, a számai attól még jók.

LÉKÓ TAMÁS

Lostprophets-et már nem hallgatom, az énekes Ian Watkins büntetetei miatt.

NÉMETH RÓBERT

Amit 5-10-20-30 éve szerettem, azt most is szeretem [persze nem mindegyik „kulcszenekarom/előadóm” minden lemezét]; senki nem követet el semmi olyat, ami miatt az életmű-

vét vagy az életművének azt a részét, amit bírok, felülírta volna valami mindent elborító rossz érzés.

RÓNAI ANDRÁS

Sok-sok legkedvencebb zenekarom a való életben olyan nézeteket vall, amikkel kicsit sem értek egyet vagy – mint egyik nagy szerelmem, a Coil – olyan misztikus akármikre vezet vissza a zenéjét, amik tökéletesen távol állnak tőlem. Valószínűleg azért nem zavar ez, mert a zenét elsősorban a hangok, *hangzások* felől közelítem meg – nyilván nehezebb elválasztania az alkotó személyét és az alkotást annak, aki a Dalt a lélekből lelkező önkifejezésként hallgatja. Úgyhogy amikor az egyetemen a szerző haláláról tanultam, engem egyáltalán nem kellett gyözködni. Másfelől: például a totalitárius ideológiákkal flörtölő zenekarokat hallgatva az ember megtalálhatja magában azt a lélekreszt, ami vonzódik ezekhez az ideológiákhoz – így ezek a zenék segíthetnek abban, hogy megértsük ezek vonzerejét (egyáltalán, elismerjük és bevalljuk, hogy van vonzerejük), és így legyőzzük őket, legalább magunkban.

SALAMON CSABA

When shit hit the fan is you still a fan? – tette fel a kérdést Kendrick Lamar 2015-ös, *How To Pimp A Butterfly* lemezét záró *Mortal Man*-ben, amiben ikonikus fekete közszereplők örökségét latolgatta Michael Jacksonnal bezárólag, akinek a karrierjét és a megítélését a gyermekmoleesztálási ügyei pecsételték meg – a *Pretty Young Thing* című száma már örökre hibás képzelettársításokra késztet.

SZABÓ BENEDEK

Nincs ilyen, soha nem is volt. Érdekel a zenészek magánélete, tők szép magánmitológiákat lehet építeni, de a jó számok akkor is jó számok maradnak, ha egy borzasztó ember írja őket. Azok úgysem az övéi, hanem a tieid. Amúgy meg szerintem a PWR BTM eleve szar.

